



Avdeling for lærerutdanning

Serviceboks 2501, 7729 Steinkjer

Telefon: 74 11 20 00

Telefaks:

Saksbehandler / innvalgstelefon

Kristin Fahlstrøm 74 02 26 59

Vår dato

27.10.10

Vår referanse

2010/873

Deres dato

2.07.2010

Deres referanse

200902348-/JMB

Det kongelige kunnskapsdepartement

Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høringsuttalelse - Strategi for rekruttering til samisk høyere utdanning

Vi viser til vedlegg med høringsuttalelse.

Vennlig hilsen

Egil Solli
Dekan

Høringsuttalelse til Strategi for rekruttering til samisk høyere utdanning

Høgskolen i Nord-Trøndelag er fornøyd med at det nå foreligger et forslag til strategi for rekruttering til høyere samisk utdanning. Dokumentet er fylldig, med mange opplysninger. Dokumentet inneholder grundige analyser av situasjonen og en stor bredde i forslag på tiltak.

Dette er et felt med store utfordringer med ulike grupper innen den samiske befolkning. Høgskolen i Nord-Trøndelag har et særskilt ansvar for sørsamisk språk og kultur. Sørsamene er relativt få og bor spredt., noe som må ha betydning for rekrutteringsstrategi og de tiltak som settes i verk.

HiNT anbefaler at en endelig strategiplan som skal brukes overfor aktuelle aktører blir mer konsentrert og med vekt på tiltak. Eventuelle situasjonsbeskrivelser bør være mer kortfattede, og heller få form av vedlegg for de som ønsker slik informasjon.

HiNT mener at planens form kan bearbeides med tanke på å balansere omtalen av de ulike institusjonene noe mer. Dette gjelder både omtale innenfor dokumentet, og i vedlegg. Eksempelvis har Samisk høgskole og Universitetet i Tromsø fått egne delkapitler 4.2 og 4.3 i forhold til tiltak, mens for HiBo, HiNT og andre høgskoler beskrives tilsvarende opplysninger i vedlegg 3. Det understreker også den vekt nordsamiske forhold gis i dokumentet.

En av institusjonene har fått viet mye plass i vedlegg 3 (økonomi), og detaljerte ressursbehov ved tiltak. Det gjelder ikke de andre omtalte institusjoner. I en ferdig strategiplan bør slike økonomiforhold tones ned eller bli bearbeidet til å gjelde hele feltet.

HiNT mener en større vektlegging av systematisk samarbeid mellom-, og felles studietilbud for institusjonene kunne virke balanserende og positivt utviklende. Det bør gjelde for flere områder enn lærerutdanning.

Andre aktører enn universiteter og høgskoler har stor betydning i forhold til interessen for – og rekrutteringen til samiske studier. Fylkeskommunene i fylker med samisk befolkning har en sentral plass, jfr. delkapittel 4.4. Her savnes beskrivelse av konkrete tiltak for flere enn Finnmark fylke - som beskrives særskilt.

Det savnes også informasjon om samisk opplæring ved andre samiske videregående skoler ut over Karasjok og Kautokeino. Mange ungdommer får opplæring i sørsamisk ved Røros og Grong videregående skoler.

Delkapittel 3.1 viser at vi trenger en avklaring av hva høyere samisk utdanning er. Utredningen opererer med en definisjon, men den er nokså snever og vil trolig virke begrensende på rekruttering av studenter.

Også kunnskaper om andre deler av kulturen må regnes med som samiske studier - også om undervisningen til dels foregår på norsk.

Det er mange samer som ikke kan sitt språk. Studier om samisk kunst, kultur og samfunnsliv (også på norsk), kan derfor være grunnlaget for identitetsskaping, og for senere læring av språk og videre studier av samisk språk eller andre fag på samisk.

Duodji regnes i dag som samisk fag. I samisk kultur og tradisjonelt levevis er aktiviteter og fagområder vevd sammen. Joik kan også komme inn her, i og med at det er en viktig del av samisk tradisjon.

HiNT tilbyr studier i joik – selvstendig, og som del av faglærerutdanning i musikk. Joik skaper stor interesse hos samisk ungdom, og vil slik være med å bevare samisk kultur. Et studium i for eksempel joik kan være en av veiene inn i det samiske språket, og altså motivere til språkstudier.

Vi har også norske studenter som tar joik inn i studiene eller som videreutdanning. Kunnskaper i- og om samisk språk og kultur for ikke-samer er også viktig for den plass samisk får i samfunnet, og som videre grunnlag for utøvelse av samisk kultur og levevis. Derfor bør det regnes med som samiske studier – også når studentene er norske.

Rekruttering til samisk utdanning og studier må både aldersmessig og kompetansemessig starte på et lavt nivå, og ha samisk kultur og identitet som grunnlag. Den rimelig gode rekruttering HiNT har til høyere sørsamiske språkstudier, i forhold til antatt antall sørsamisk talende, kan være et uttrykk for den betydning identitet har. (Det er 10 studenter på Sørsamisk 1 høsten 2010, derav 4 lærere.)

I denne sammenhengen kan bemerkes at vi har dårlig tallmateriale for antall samer og derav antall samisktalende. Det må her godtas at offisielle tall kan øke med stigende erkjennelse av-, og identitet til samisk bakgrunn.

Med den sammenheng det er mellom samisk identitet og rekruttering til samiske studier, er det også viktig å legge vekt på at studietilbudene organiseres slik at personer i alle aldre som tilfredsstiller opptakskravene kan dra nytte av dem. Det betyr også mer bruk av deltidsstudier og desentraliserte opplegg, gjerne med IKT-støtte. Dette forutsetter aktivt utviklingsarbeid

Samisk ungdom tar studier som fører fram til ulike yrker og posisjoner i samfunnet. Mange profesjonsstudier har ikke plass til spesielle emner som samisk språk og kultur. Det må derfor legges til rette for at en også i slike yrker, uten store omkostninger, kan ta tilleggsutdanning i samisk og få det regnet som en vesentlig kvalifikasjon.

Behovet for tolkeutdanning for samisk avspeiler til dels også mangel på profesjonsutøvere som kan kommunisere på samisk. Vi trenger derfor stimuleringstiltak og stipend til samisk tilleggsutdanning for flere grupper enn lærere.

De språkstudier HiNT har i samisk er i stor grad tilpasset lærere og deres kompetansebehov. Det gjelder fullt ut våre tilbud i Sørsamisk 1 og 2. Deltakelse på disse studiene krever da forkunnskaper i samisk. Det hindrer mange i å delta. Samisk høgskole og Universitetet i Tromsø tilbyr forkurs og andre samiske språkstudier på lavere nivå. HiNT har også fått mulighet til å tilby slike. Snåsa kommune tilbyr startkurs for voksne med prioritet for sørsamiske foreldre.

Vi må få bedre systematikk og tilgjengelighet for slike kurs og studier, noe som også medfører behov for ressurser til utvikling. Økt antall språksentre kan ha betydning i en slik sammenheng. Både praktisk og ressursmessig bør det også legges til rette for at samiske fag på høghskolenivå kan tilbys flere steder i landet.

Mange av sørsamene er svenske. Umeå universitet har studier i sørsamisk. Mange svenske studenter deltar i de sørsamiske studiene ved HiNT. Vi har likevel begrenset kontakt med disse svenske miljøene. Det bør satses mer aktivt på å bygge opp samarbeid over grensene - også når det gjelder studietilbud, noe som bør synliggjøres i en strategisk plan.